

Geconstateerde tekortkomingen tot 28 april 2008 uit het follow up onderzoek dienstapotheken die mede hebben geleid tot het uitbrengen van de IGZ circulaire op 28 april 2008 over de onbetrouwbaarheid van elektronische gegevensverwerking in en tussen apotheken

1 Inleiding

Fase 1 van de follow up van het dienstapotheken onderzoek uit 2004/2005 is in oktober 2007 gestart met het verzenden van vragenlijsten. Vanaf februari 2008 werden dienstapotheken bezocht. Op 28 april 2008 waren 12 dienstapotheken van de beoogde 19 dienstapotheken bezocht. Over de bevindingen van de resterende 7 dienstapotheken zal in de eindrapportage van het onderzoek worden gerapporteerd.

2 Geconstateerde tekortkomingen

2.1 Groot aantal dubbele bestanden

2.1.1 Aanschrijven "dubbelbestand", signalen worden niet (altijd) gegenereerd

Uit testen bij een dienstapotheek blijkt dat het aanschrijven van geneesmiddelen in een "dubbelpatiëntbestand" niet leidt tot het genereren van een signaal. Dit is iets wat algemeen geldt, dus niet alleen voor dienstapotheken. Gezien de oorzaak zal dit gelden voor alle systemen.

2.1.2 Veel dubbele bestanden aanwezig

Overzicht van enkele regio's en aantallen dubbele bestanden:

- Regio B 50% vervuiling (naar zeggen van apotheker)
- Regio C 25% vervuiling (gemeten)
- Regio D 13% vervuiling (gemeten)
- Regio E 1400 pagina's; aantal niet gespecificeerd.

Overigens betreft het niet altijd dubbele bestanden (dus 2 voudig). Soms zijn 3 of zelfs 4 bestanden aangetroffen van dezelfde patiënt.

2.1.3 Oorzaak, niet alleen "shopgedrag"

Shopgedrag kan een oorzaak zijn van het ontstaan van dubbele bestanden. Dit is echter niet de enige oorzaak. De apotheker heeft hierin ook een verantwoordelijkheid.

Zo blijkt bij het opzetten van een nieuwe apotheek door een apotheker die reeds een apotheek heeft dat alle bestanden worden gekopieerd naar de nieuwe apotheek. Bij het koppelen van beide apotheken aan een OZIS structuur zijn in 1 klap alle bestanden van de oorspronkelijke apotheek dubbel aanwezig.

Bij het opstarten van een politheek blijkt in de opstartfase dat niet altijd goed samengewerkt wordt met de reeds aanwezige apotheken. De politheek bouwt vervolgens zijn eigen patiëntbestanden op. Het is voorgekomen dat een politheek uiteindelijk de functie van dienstapotheek krijgt waarbij er gekoppeld werd met alle verwijzende apotheken. Van alle patiënten die zowel in de politheek als de verwijzende apotheken geneesmiddelen hebben ontvangen zijn op eens dubbele bestanden aanwezig. Dit heeft zich in het verleden voorgedaan bij een politheek. Momenteel is het actueel bij een andere politheek.

2.2 Software gerelateerd

2.2.1 Patiënt in beeld, geen inzage in historie en signalen als allergie, IA en CI.

Een apotheek lijkt gekoppeld te zijn met de dienstapotheek. Patiënten zijn op te roepen in de dienstapotheek. De naam van de patiënt verschijnt namelijk in beeld. Bij het selecteren van de patiënt blijkt dat er geen medicatie historie en geregistreerde allergieën en/of contra indicaties aanwezig zijn. Het lijkt alsof er een gezond persoon voor je staat, dus iemand zonder geneesmiddelen en zonder allergieën/ziekte beelden. Bij het aanschrijven van geneesmiddelen (allergie, gecontraïndiceerd, interactie) wordt geen signaal gegenereerd.

Als dezelfde patiënt geselecteerd wordt in de bronapotheek blijkt dat er wel degelijk een historie aanwezig is en dat er ziekte beelden zijn. Signalen als allergie, contra indicatie, interacties worden in de bronapotheek wel gegenereerd. De apotheker schrikt hiervan en gebruikt de term schijnveiligheid.

Extra zorgelijk is dat het softwarehuis niet weet wat de oorzaak is. Het softwarehuis heeft na de inspectie bij de dienstapotheek de instellingen van de betreffende bronapotheek vergeleken met een andere apotheek in dezelfde plaats met dezelfde software combinatie tussen de bronapotheek en de dienstapotheek, maar waarbij geen problemen aanwezig zijn. De instellingen van beide bronapotheken zijn hetzelfde (o.a. zijn vergeleken instellingen en geopende poorten) aldus de apotheker van de bronapotheek.

Bij de betreffende apotheker is bekend dat ook bij een andere apotheek dergelijke problemen zich in het verleden hebben voorgedaan.

2.2.2 Allergie ingevoerd in dienstapotheek wordt niet opgeslagen

In een dienstapotheek (tevens politheek) is een allergie ingevoerd in het computersysteem. De allergie informatie was afkomstig van een arts in het ziekenhuis. Enkele weken later is dezelfde patiënt opgenomen in het ziekenhuis voor een operatie en kreeg het middel toegediend waarvoor de patiënt allergisch was. Zowel arts al patiënt waren verontwaardigd, juist omdat de informatie over de allergie kort daarvoor was doorgegeven aan de apotheek. Achteraf blijkt dat een in de dienstapotheek ingevoerde allergie niet wordt weggeschreven in het bestand van de patiënt. Het opnieuw oproepen van het patiëntbestand blijkt dat de allergie niet is geregistreerd, maar verdwenen is. Er wordt geen melding gegenereerd.

2.2.3 Contra indicatie blijkt periode van ruim 2 maanden niet aan te staan

Bij een apotheek is de software van het apotheekinformatiesysteem geïnstalleerd door het softwarehuis. De dag na installatie zijn de instellingen gecontroleerd. Ruim 2 maanden na de installatie merkt een alerte assistent op dat een patiënt aan de balie aanwezig is die een middel voorgeschreven heeft gekregen waarvoor toch de melding contra indicatie zwangerschap gegenereerd zou moeten worden. De contra indicatie zwangerschap blijkt in het patiëntprofiel te zijn opgenomen. Het uitblijven van de melding wordt onderzocht. Uit controle blijkt dat het signaal Contra Indicatie ruim 2 maanden niet heeft aangestaan. Er is een lookback procedure uitgevoerd door de apotheker. Er zijn geen gevaarlijke situaties opgetreden.

2.2.4 Het is apotheker niet bekend welke melding wel/niet wordt gegenereerd.

Tijdens de inspecties is gebleken dat een computersysteem geen signaal genereert bij het aanschrijven van Acenocoumarol bij een patiënt met de contra indicatie Ulcus Pepticum. Het uitblijven van het signaal komt voor bij alle apotheken met hetzelfde systeem, dus ook bij niet dienstapotheken.

Het softwarehuis heeft dit signaal bewust uitgeschakeld omdat de stof acenocoumarol zelf niet ulcerogeen is. Essentieel hierbij is dat meerdere apothekers schrikken van het uitblijven van het signaal. Meerdere apothekers is onbekend dat het signaal niet optreedt en neemt maatregelen (o.a. verzoek softwarehuis om het signaal "aan te zetten").

2.2.5 Apotheker controleert software voor installatie en geeft het terug aan softwarehuis

Een apotheker geeft aan dat hij de functionaliteit van softwaremutaties van het apotheekstelsel regelmatig controleert voor installatie. Uit een controle blijkt dat de softwaremutatie niet doet wat het zou moeten doen. De apotheker installeert de software update niet en stuurt het terug naar het software huis.

2.2.6 Apotheker merkt op dat de communicatietabel verloren is gegaan.

Bij een apotheker is het voorgekomen dat bij een nieuwe release van het apotheekinformatie systeem de gebruikscodes tabel "WCIA 25" verloren is gegaan. Dit is een tabel ten behoeve van de communicatie tussen verschillende systemen over standaardcodes voor doseringen.

Projectgroep dienstapothek
Den Bosch, 19 mei 2008